

Jennifer Worth

¡Llama a la comadrona!

Catalina Luque

Catedràtica de Llengua i Literatura
IES Lluís Vives · València

Ma mare diu que l'única cosa que he fet bé en ma vida ha sigut nàixer (molt simpàtica, ella). Quan mon pare va arribar arrossegant la comare escales amunt fins a un quart pis sense ascensor, ma mare i jo ja ho havíem fet tot. El part va ser molt fàcil, però després tots se centraren en la mare i a mi em van deixar abandonada damunt la taula de la cuina. Havia passat la mitjanit, era desembre i feia un fred que pelava. A la comare li deien doña Carmencita. Al carrer del Molí del meu poble hi ha una placa de ceràmica commemorativa a la casa on vivien i treballaven. Doña Carmen i sa mare, doña Custodia (també comare), van portar xiquets i xiquetes al món des de 1933 fins a 1982.

La novel·la que us presentem hui no passarà a la història de la literatura, però sí que és interessant en la mesura que es tracta d'una obra basada en experiències personals de l'autora i que ens fa una radiografia bastant acurada de com era el treball d'una comare en la Gran Bretanya dels anys cinquanta del segle passat.

Jennifer Worth va treballar com a comare i infermera durant més de vint anys. Les experiències viscudes durant eixe temps són la base d'una narració que no amaga el caràcter autobiogràfic, ja que se'ns presenta notòriament en primera persona. Pomposament, la publicitat del llibre la compara amb Dickens pel retrat que fa de la misèria extrema en què vivia la gent. Tal vegada és una miqueta exagerada la comparació, però no hi ha dubte que en el Londres que va patir els bombardejos de l'aviació alemanya durant la Segona Guerra Mundial no lligaven els gossos amb llonganisses.

La jove Jenny va arribar a l'East End a principi dels anys 50. Tal vegada (i continuem amb Dickens) no era el pitjor dels temps, però ho semblava. La gent vivia en cases de veïns sense serveis que hui considerem indispensables, i estic parlant del fet que no hi havia lavabos dins les cases i que normalment es disposava d'un excusat per planta o per a tot l'edifici. D'aigua calenta corrent,

La novel·la està basada en experiències personals de l'autora i fa una radiografia de com era el treball d'una comare.

ni parlar-ne. La taxa de natalitat era impressionant. Els homes treballaven durament als molls i les dones, en casar-se, solien deixar la faena per a cuidar la família. Fam, por, prostitució, baralles, violència domèstica, infeccions, etc., la llista de desgràcies era llarga i variada.

En aquest context sembla un miracle que el sistema de salut poguera garantir una excel·lent assistència a les dones embarassades, però sí. Les comares visitaven les dones diverses vegades al mes durant l'embaràs, miraven si complien els requisits mínims per a garantir un part segur a casa i establien un règim de visites diàries a les cases durant els dies previs i posteriors al part. Supervisaven el part a les cases, eren respectades pels metges i atendien les pacients a les clíniques de barri.

Jenny va arribar al barri per a completar la seua formació com a comare i infermera en una espècie de clínica dirigida per una comunitat religiosa anglicana. En la vida real Worth es va formar amb les germanes de Sant Joan el Diví, però el nom inventat per l'autora per a la novel·la és molt millor: San Ramon Nonat. De fet, un dels atractius de la novel·la és precisament la vida d'aquestes dones que s'han consagrat a Déu i a cuidar les seues criatures. Són professionals, eficients, abnegades, però també molt humanes. Cadascuna té una història singular, un tret definitori i una manera diferent de sentir-se part de la comunitat.

La majoria de les anècdotes són experiències reals viscudes per l'autora. Algunes són amables, altres esgarrioses. Jennifer Worth les aprofita (i aquest és el segon punt important de la novel·la, al meu entendre) per a fer una reivindicació de les comares i de l'assistència de les dones embarassades. Històricament, les necessitats i els problemes de l'embaràs no importaven gens perquè no importaven les vides de les dones. Les parteres no tenien més eines que l'experiència i la tradició. Dones com Florence Nightingale van aconseguir el reconeixement públic necessari per a formar les primeres promocions de comares i canviar el model d'assistència al part. La novel·la es fa ressò del treball d'aquestes pioneres. Worth és molt explícita i descriu amb tot luxe de detalls diversos tipus de malalties, parts, protocols, tractaments i compara les pràctiques habituals de la seua joventut amb les actuals i amb les de temps passats.

Si després de llegir ¡Llama a la comadrona! Una historia verdadera en el Londres de los años cincuenta encara teniu curiositat per saber més sobre els personatges, podeu veure la sèrie de la BBC basada en l'obra de Worth, que és bastant fidel a l'original i té la marca de qualitat que caracteritza les produccions britàniques. En resum, placentes i te de les cinc. No és un mal pla per a un cap de setmana.